Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (deveti senat)

z dne 16. aprila 2015*

„Predhodno odločanje — Državne pomoči — Pojem — Člen 87(1) ES — Ugodnosti, dodeljene bančni instituciji — Družba, ki izvaja obveznosti javne službe — Obstoječe in nove pomoči — Člen 88(3) ES — Pristojnosti nacionalnega sodišča“

V zadevi C-690/13,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Monomeles Efeteio Trakis (Grčija) z odločbo z dne 18. novembra 2013, ki je prispela na Sodišče 27. decembra 2013, v postopku

Trapeza Eurobank Ergasias AE

proti

Agrotiki Trapeza tis Ellados AE (ATE),

Pavlos Sidiropoulos,

SODIŠČE (deveti senat),

v sestavi K. Jürimäe, predsednica senata, J. Malenovský (poročevalec), sodnik, in A. Prechal, sodnica,

generalni pravobranilec: N. Wahl,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za Trapeza Eurobank Ergasias AE A. Micibuna in E. Kacigiani, dikigoroi,

— za Agrotiki Trapeza tis Ellados AE (ATE) E. Bourdzalas in M. Fefes, dikigoroi,

— za grško vlado G. Skiani in M. Germani, agentki,

— za Evropsko komisijo L. Flynn in I. Zervas, agenta,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

* Jezik postopka: grščina.

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 87(1) ES in 88(3), zadnji stavek, ES.

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo Trapeza Eurobank Ergasias AE (v nadaljevanju: Eurobank) ter družbo Agrotiki Trapeza tis Ellados AE (v nadaljevanju: ATE) in P. Sidiropoulosom v zvezi z veljavnostjo hipoteke, ki jo je družba ATE ustanovila na nepremičnini P. Sidiropoulosa.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Člen 1 Uredbe Sveta (ES) št. 659/1999 z dne 22. marca 1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena [88 ES] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 339) v točkah (b), (c) in (f) določa:

„V tej uredbi:

(b) ‚veljavna pomoč' pomeni:

(i) […] vso pomoč, ki je obstajala pred začetkom veljavnosti Pogodbe v zadevnih državah članicah, to je sheme pomoči in individualno pomoč, ki se je začela izvajati pred začetkom veljavnosti Pogodbe in se še vedno uporablja;

[…]

(iv) pomoč, za katero se šteje, da je veljavna na podlagi člena 15;

[…]

(c) ‚nova pomoč' pomeni vsako pomoč, […] ki ni veljavna pomoč, vključno s spremembami veljavne pomoči;

[…]

(f) ‚nezakonita pomoč' pomeni novo pomoč, ki se izvaja v nasprotju s členom [88 ES]."

4 Člen 3 te uredbe določa:

„Pomoč, ki jo je treba prijaviti na podlagi člena 2(1), se ne izvaja, preden Komisija sprejme ali se šteje, da je sprejela, odločbo o odobritvi takšne pomoči."

5 Člen 15 navedene uredbe določa:

„1. Pooblastila Komisije zahtevati vračilo pomoči imajo desetletni zastaralni rok.

2. Zastaralni rok začne teči na dan, ko je dodeljena nezakonita pomoč upravičencu kot individualna pomoč ali kot pomoč v okviru sheme pomoči. […]

3. Kakršna koli pomoč, pri kateri je zastaralni rok iztekel, se šteje kot veljavna pomoč.“

6 Člen 4 Uredbe Komisije (ES) št. 794/2004 z dne 21. aprila 2004 o izvajanju Uredbe št. 659/1999 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 4 str. 3) v odstavku 1 določa:

„[…] sprememba veljavne pomoči pomeni katero koli spremembo, razen preoblikovanja povsem formalne ali upravne narave, ki ne more vplivati na ocenjevanje združljivosti ukrepa pomoči s skupnim trgom. […]“

Grško pravo

7 Družba ATE je bila ustanovljena na podlagi zakona 4332/1929 (FEK A’ 283 z dne 16. avgusta 1929). Člen 1(1) tega zakona določa:

„Ustanovljena je samostojna javna banka s sedežem v Atenah, imenovana [družba ATE], katere cilj je dodeljevati kmetijska posojila v vseh oblikah, podpirati zadruge in izboljšati pogoje za splošno izvajanje kmetijskih in drugih povezanih dejavnosti.“

8 Na podlagi členov 12 in 13(1) navedenega zakona so bile družbi ATE, da bi se ublažila visoka tveganja pri odobritvi kmetijskega posojila, podeljene posebne ugodnosti (v nadaljevanju: pravice iz postopka v glavni stvari), in sicer med drugim:

— pravica do ustanovitve hipoteke na nepremičninah njenih dolžnikov, kmetovalcev ali drugih subjektov, ki opravljajo podobno dejavnost, ne da bi ji bilo treba s temi subjekti skleniti pogodbo o ustanovitvi hipoteke;

— pravica predlagati izvršbo že na podlagi enostavnega zasebnega dokumenta, kot je listina o posojilu, ki je sama po sebi izvršilni naslov, ter

— oprostitev plačila vseh stroškov in dajatev pri ustanovitvi hipoteke ter take izvršbe.

9 Družba ATE je leta 1987 svoje dejavnosti razširila na vse bančne dejavnosti.

10 Člen 26(1) in (4) zakona 1914/1990 (FEK A’ 178 z dne 17. decembra 1990) določa:

„[Družba ATE] se preoblikuje v delniško družbo, potem ko je v skladu z upoštevnimi določbami o delniških družbah v Uradnem biltenu delniških družb objavila svoj novi statut, ki ga oblikuje na podlagi določb, ki urejajo bančniške delniške družbe, v šestih mesecih po objavi tega zakona ter ki ga z medministrsko odredbo potrdita ministra za finance in kmetijstvo.

[…]

Vse posebne določbe v zvezi z [družbo ATE], ki se nanašajo zlasti na njene materialne in procesne ugodnosti, davčne in druge oprostitve, dolžniške vrednostne papirje, kreditna jamstva in na splošno na subjekt, kot je imetnik pravic in obveznosti, ostanejo veljavne in se brez sprememb uporabljajo […].“

Dejansko stanje spora o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

11 Družba ATE in P. Sidiropoulos sta leta 2001 sklenila pogodbo o posojilu in leta 2003 pogodbo o kreditu za potrebe kmetijskega gospodarstva zadnjenavedenega. Za zavarovanje svojih terjatev je družba ATE po sklenitvi teh pogodb ustanovila hipoteko na kmetijski zemljišču svojega dolžnika.

12 Eurobank, banka, ki je ustanovljena v obliki delniške družbe, je bila prav tako upnica P. Sidiropoulosa. Iz tega naslova je Eurobank pri Eirinodikeio Dramas (prvostopenjsko sodišče v Drami) vložila predlog za izdajo plačilnega naloga, ki mu je bilo ugodeno.

13 Eurobank je na podlagi tega predloga za izdajo plačilnega naloga uvedla postopek izvršbe na kmetijskem zemljišču P. Sidiropoulosa. V okviru tega postopka so se oglasili drugi upniki, med katerimi je bila družba ATE, ki je bila na podlagi svoje hipoteke uvrščena med prednostne upnike. Ker je bil iztržek zemljišča nižji od celotnega zneska terjatev družbe ATE, Eurobank ni bila vključena na seznam prednostnih upnikov, zato njena posojila niso bila vrnjena.

14 Eurobank je pri Monomeles Protodikeio Dramas (višje sodišče v Drami v sestavi sodnika posameznika) vložila ugovor zoper prednostno uvrstitev družbe ATE na seznam upnikov, pri čemer je zatrjevala, da je bila hipoteka, ki jo je ustanovila družba ATE, v nasprotju s členom 87 ES in da bi morala biti zato razglašena za nično. To sodišče je tožbo zavrnilo.

15 Eurobank je vložila pritožbo zoper to odločbo pri Monomeles Efeteio Trakis (pritožbeno sodišče v Trakisu v sestavi sodnika posameznika), ki je prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. (a) Ali materialne in procesne ugodnosti, podeljene družbi [ATE] na podlagi členov 12 in 13(1) zakona št. 4332/1929 v povezavi s členom 26(1) zakona št. 1914/1990, spadajo na področje uporabe člena [87(1) ES]?

(b) Ali taka omejitev velja tudi, če bi se štelo, da družba [ATE] v skladu s svojim statutom še naprej opravlja dejavnost ‚v javnem interesu'?

2. Če je odgovor na vprašanji 1(a) in 1(b) pritrdilen, ali bi morala Grčija uporabiti postopek iz člena [88(3) ES], da bi lahko ohranila veljavnost zadevnih ugodnosti?

3. Ali je zadevno pritožbeno sodišče v obravnavani zadevi dolžno zavrniti uporabo določbe členov 12 in 13(1) zakona št. 4332/1929, ki bi lahko morda bile v nasprotju z določbami členov [87(1) ES] in [88(3) ES]?"

Vprašanja za predhodno odločanje

Vprašanje 1(a)

16 Predložitveno sodišče z vprašanjem 1(a) v bistvu sprašuje, ali je treba člen 87(1) ES razlagati tako, da so ugodnosti, ki so podeljene banki, kot so pravica do enostranske ustanovitve hipoteke na nepremičninah kmetovalcev ali drugih oseb, ki opravljajo dejavnost, podobno kmetijski, pravica predlagati izvršbo že na podlagi enostavnega zasebnega dokumenta ter oprostitev plačila stroškov in dajatev pri ustanovitvi te hipoteke in take izvršbe, zajete z njenim področjem uporabe.

17 Iz ustaljene sodne prakse izhaja, da mora biti intervencija, da bi bilo mogoče ukrep opredeliti za državno pomoč v okviru člena 87(1) ES, prvič, državna ali iz državnih sredstev, drugič, biti taka, da lahko vpliva na trgovino med državami članicami, tretjič, pomeniti prednost za upravičenca, in četrtič, izkrivljati konkurenco ali groziti z izkrivljanjem konkurence, pri čemer morajo biti kumulativno izpolnjeni vsi pogoji (glej zlasti sodbo Komisija/Deutsche Post, C-399/08 P, EU:C:2010:481, točki 38 in 39 in navedena sodna praksa).

18 Najprej je treba glede pogoja, ki se nanaša na intervencijo države ali intervencijo z državnimi sredstvi, opozoriti, da se samo prednosti, ki se neposredno ali posredno podelijo iz državnih sredstev ali so dodaten strošek za državo, štejejo za pomoč v smislu člena 87(1) ES. Iz besedila te določbe in postopkovnih pravil iz člena 88 ES je namreč razvidno, da prednosti, podeljene iz sredstev, ki niso državna, ne spadajo na področje uporabe zadevnih določb (sodba Bouygues in Bouygues Télécom/Komisija in drugi in Komisija/Francija in drugi, C-399/10 P in C-401/10 P, EU:C:2013:175, točka 99 in navedena sodna praksa).

19 V skladu z ustaljeno sodno prakso je treba, da bi ugotovili, ali prednost, podeljena upravičencu, bremeni državni proračun, preveriti, ali obstaja dovolj neposredna povezava med to prednostjo na eni strani in zmanjšanjem državnega proračuna ali dovolj konkretnim gospodarskim tveganjem za bremenitev tega proračuna na drugi strani (sodba Bouygues in Bouygues Télécom/Komisija in drugi in Komisija/Francija in drugi, EU:C:2013:175, točka 109).

20 Nato je treba glede pogoja, v skladu s katerim mora zadevni ukrep upravičencu dajati prednost, opozoriti, da se za državne pomoči štejejo intervencije v kateri koli obliki, ki lahko neposredno ali posredno dajejo prednost podjetjem ali ki jih je treba razumeti kot gospodarsko korist, ki je podjetje, ki je prejemnik pomoči, v normalnih tržnih razmerah ne bi prejelo (sodba Ministerio de Defensa in Navantia, C-522/13, EU:C:2014:2262, točka 21 in navedena sodna praksa).

21 Tako se za pomoč štejejo zlasti intervencije, ki v različnih oblikah zmanjšujejo stroške, ki običajno bremenijo proračun podjetja, in so zato, ne da bi bile subvencije v ozkem pomenu besede, enake narave in imajo enake učinke (sodba Ministerio de Defensa in Navantia, EU:C:2014:2262, točka 22).

22 Spomniti je treba tudi, da so na podlagi člena 87 ES pomoči, ki „dajejo prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga“, torej selektivne pomoči, prepovedane (sodba P, C-6/12, EU:C:2013:525, točka 17). Prednosti, ki izvirajo iz splošnega ukrepa, ki se uporablja brez razlikovanja za vse gospodarske subjekte, tako niso državna pomoč v smislu tega člena (glej v tem smislu sodbo Italija/Komisija, C-66/02, EU:C:2005:768, točka 99).

23 Nazadnje glede pogojev, ki se nanašata na vpliv na trgovino med državami članicami in na nevarnost izkrivljanja konkurence, je treba spomniti, da pri opredelitvi nacionalnega ukrepa kot državne pomoči ni treba ugotavljati niti stvarnega vpliva zadevne pomoči na trgovino med državami članicami niti dejanskega izkrivljanja konkurence, ampak je treba le preučiti, ali ta pomoč lahko prizadene to trgovino in izkrivi konkurenco (sodba Libert in drugi, C-197/11 in C-203/11, EU:C:2013:288, točka 76 in navedena sodna praksa).

24 Podrobneje, če pomoč države članice okrepi položaj enega podjetja, v razmerju do drugih konkurenčnih podjetij v trgovini znotraj EU, se šteje, da pomoč vpliva na zadnjenavedena podjetja (sodba Libert in drugi, C-197/11 in C-203/11, EU:C:2013:288, točka 77 in navedena sodna praksa).

25 Tako ni treba, da podjetje, ki je prejemnik pomoči, samo sodeluje v trgovini znotraj EU. Kadar namreč država članica dodeli pomoč podjetju, lahko s tem ohrani ali poveča njegovo notranjo dejavnost, tako da se zmanjšajo možnosti podjetij s sedeži v drugih državah članicah, da vstopijo na trg te države članice. Poleg tega lahko krepitev podjetja, ki do zdaj ni bilo udeleženo v trgovini znotraj EU, ustvari položaj, v katerem je temu podjetju omogočen vstop na trg druge države članice (sodba Cassa di Risparmio di Firenze in drugi, C-222/04, EU:C:2006:8, točka 143 in navedena sodna praksa).

26 Da bi odgovorilo na postavljeno vprašanje, mora predložitveno sodišče preveriti, ali ob upoštevanju sodne prakse, navedene v prejšnjih točkah te sodbe, ugodnosti družbe, kot so te iz postopka v glavni stvari, izpolnjujejo vse štiri pogoje na podlagi člena 87(1) ES, da bi jih bilo mogoče ob upoštevanju naslednjih elementov razlage šteti za državno pomoč v smislu te določbe.

27 Glede ugodnosti, ki jih ima družba ATE na podlagi zakona 4332/1929, ni mogoče izključiti, da lahko zanje velja člen 87(1) ES.

28 Najprej, zaradi teh ugodnosti, predvsem zaradi oprostitve stroškov, ki jo določa ta zakon, je lahko blagajna držav članic prikrajšana za nekatere prihodke in se zato zmanjša njen proračun. Dalje, taka oprostitev lahko zmanjša stroške, ki običajno bremenijo proračun banke, in ji tako podeli gospodarsko korist v primerjavi z njenimi konkurenti. Iz spisa, predloženega Sodišču, ni razvidno, da so druge banke do take oprostitve upravičene, kar bi lahko pomenilo, da je ta ukrep selektiven. Nazadnje ni mogoče izključiti, da se lahko zaradi navedene oprostitve v povezavi z drugimi ugodnostmi, podeljenimi na podlagi zakona 4331/1929, okrepi položaj družbe ATE v primerjavi s konkurenčnimi bankami, ki so dejavne v trgovini znotraj EU in ki so take, da otežujejo vstop bank s sedeži v drugih državah članicah na trg države članice.

29 Ob upoštevanju zgoraj navedenega je treba na vprašanje 1(a) odgovoriti tako, da je treba člen 87(1) ES razlagati tako, da so lahko ugodnosti, kot so te iz postopka v glavni stvari, na podlagi katerih ima banka pravico do enostranske ustanovitve hipoteke na nepremičninah kmetovalcev ali drugih oseb, ki opravljajo dejavnost, podobno kmetijski, pravico predlagati izvršbo že na podlagi enostavnega zasebnega dokumenta ter pravico do oprostitev plačila stroškov in dajatev pri tej ustanovitvi, zajete z njenim področjem uporabe. Vendar mora predložitveno sodišče presoditi, ali gre v postopku v glavni stvari za tak primer.

Vprašanje 1(b)

30 Predložitveno sodišče z vprašanjem 1(b) ob upoštevanju odgovora na vprašanje 1(a) sprašuje, kakšen učinek ima dejstvo, da ugodnosti, kot so te iz postopka v glavni stvari, ki so na podlagi nacionalne zakonodaje podeljene samostojni javni banki ob njeni ustanovitvi, pri čemer zadnjenavedena dodeljuje kmetijska posojila in opravlja posebne naloge, še vedno veljajo, čeprav so bile naloge te banke razširjene na opravljanje vseh bančnih dejavnosti in čeprav je navedena banka postala delniška družba.

31 V zvezi s tem je treba spomniti, da v skladu z ustaljeno sodno prakso ukrep ne pomeni državne pomoči v smislu člena 87(1) ES, če ga je treba šteti za nadomestilo za storitve, ki so jih opravila upravičena podjetja za izvajanje obveznosti javnih služb, tako da taka podjetja v resnici ne uživajo finančne koristi in navedeni ukrep ne učinkuje tako, da postavi ta podjetja v ugodnejši konkurenčni položaj, kot ga imajo konkurenčna podjetja (sodba Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-140/09, EU:C:2010:335, točka 35 in navedena sodna praksa).

32 Sodišče je poleg tega navedlo, da morajo biti izpolnjeni nekateri pogoji, da se tako nadomestilo v konkretnem primeru ne opredeli za državno pomoč (sodba Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-140/09, EU:C:2010:335, točka 36).

33 Prvič, podjetje, upravičeno za prejetje takega nadomestila, mora biti dejansko pooblaščeno za izvajanje obveznosti javnih služb, te obveznosti pa morajo biti jasno opredeljene. Drugič, merila, na podlagi katerih se izračuna nadomestilo, morajo biti določena vnaprej, objektivno in pregledno, da se prepreči nastanek gospodarske koristi, ki bi dajala upravičenemu podjetju prednost v primerjavi s konkurenčnimi podjetji. Tretjič, nadomestilo ne sme preseči tega, kar je potrebno za kritje vseh ali dela stroškov, ki nastanejo z izvajanjem obveznosti javnih služb, ob upoštevanju s tem povezanih prihodkov in primernega dobička za izvajanje teh obveznosti. Četrtič, navedeno nadomestilo mora biti določeno na podlagi analize stroškov, ki bi jih povprečno podjetje, ki je dobro upravljano in ustrezno opremljeno s potrebnimi sredstvi za zadostitev zahtevam javnih služb, imelo pri izvajanju teh obveznosti, ob upoštevanju s tem povezanih prihodkov in primernega dobička od izvajanja teh obveznosti (sodba Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-140/09, EU:C:2010:335, točke od 37 do 40 in navedena sodna praksa).

34 Predložitveno sodišče mora torej ob upoštevanju sodne prakse, navedene v prejšnjih točkah te sodbe, preveriti, ali ugodnosti iz postopka v glavni stvari, predvsem zaradi razširitve dejavnosti in statusnih sprememb družbe ATE, pomenijo nadomestilo za storitve, ki jih je opravila upravičena banka za izvajanje obveznosti javnih služb.

35 Ob upoštevanju zgoraj navedenega je treba na vprašanje 1(b) odgovoriti tako, da lahko na odgovor na vprašanje 1(a) vpliva dejstvo, da ugodnosti, kot so te iz postopka v glavni stvari, ki so na podlagi nacionalne zakonodaje podeljene samostojni javni banki ob njeni ustanovitvi, pri čemer zadnjenavedena dodeljuje kmetijska posojila in opravlja posebne naloge, ki so ji bile naložene, še vedno veljajo, in to čeprav so bile naloge te banke razširjene na opravljanje vseh bančnih dejavnosti in čeprav je navedena banka postala delniška družba. Predložitveno sodišče mora preveriti, ali so ob upoštevanju vseh upoštevnih dejanskih in pravnih okoliščin izpolnjeni štirje kumulativni pogoji, ki v skladu s sodno prakso Sodišča utemeljujejo ugotovitev, da navedene ugodnosti pomenijo nadomestilo za storitve, ki jih je opravila ta banka za izvajanje obveznosti javnih služb in da jih zato ni mogoče opredeliti za državne pomoči.

Vprašanje 2

36 Predložitveno sodišče z vprašanjem 2 v bistvu sprašuje, ali je treba člen 87(1) ES razlagati tako, da ugodnosti, kot so te iz postopka v glavni stvari, spadajo na področje uporabe te določbe, država članica, ki jih je uvedla, pa mora uporabiti postopek predhodnega preverjanja iz člena 88(3) ES.

37 Najprej je treba spomniti, da člen 88 ES določa različne postopke glede na to, ali gre za obstoječe ali nove pomoči. Medtem ko je treba nove pomoči v skladu s členom 88(3) PDEU prej priglasiti Komisiji in jih ni mogoče izvajati, dokler v postopku ni izdana končna odločba, se lahko obstoječe pomoči v skladu s členom 88(1) ES redno izvajajo, če Komisija ne ugotovi njihove nezdružljivosti (sodba Kremikovtzi, C-262/11, EU:C:2012:760, točka 49 in navedena sodna praksa). Člen 88(3) ES nacionalnim sodiščem tako ne daje pristojnosti, da prepovejo izvajanje obstoječe pomoči (sodba P, C-6/12, EU:C:2013:525, točka 41).

38 Zato je treba preučiti, ali lahko ugodnosti, kot so te iz postopka v glavni stvari, pomenijo obstoječo državno pomoč.

39 V skladu s členom 1(b) Uredbe št. 659/1999 je pomoč mogoče opredeliti kot obstoječo pomoč, bodisi če je bila dodeljena pred začetkom veljavnosti Pogodbe v zadevni državi članici, ki se uporablja po tem datumu in ki naknadno ni bila spremenjena, bodisi če je bila dodeljena po začetku veljavnosti Pogodbe v zadevni državi članici, vendar se je desetletni zastaralni rok, določen v členu 15(3) navedene uredbe, iztekel.

40 Predložitveno sodišče mora zato preveriti, prvič, ali je zlasti ob upoštevanju elementov, navedenih zgoraj v okviru preučitve vprašanja 1, zadevne ugodnosti, kot so te, dodeljene družbi ATE ob njeni ustanovitvi leta 1929, ker so bile navedene ugodnosti vzpostavljene pred začetkom veljavnosti Pogodbe v zadevni državi članici, mogoče opredeliti za državne pomoči v smislu člena 87(1) ES tako, da bi jih bilo mogoče šteti za obstoječe pomoči.

41 Če gre za tak primer, mora navedeno sodišče preveriti, drugič, ali je mogoče ob upoštevanju sprememb družbe ATE med letoma 1987 in 1990 ter predvsem razširitve dejavnosti zadnjenavedene šteti, da so bile ugodnosti, ki so bile najprej dodeljene, spremenjene zaradi razširitve dejavnosti na druge dejavnosti dajanja posojil, kot so te, ki so bile najprej zajete. Če gre za tak primer, mora država članica torej načeloma uporabiti postopek predhodnega preverjanja iz člena 88(3) ES. V nasprotnem primeru, če ne gre za tak primer, pa ji ga ni treba uporabiti.

42 Dalje, če bi predložitveno sodišče ugotovilo, da zadevne ugodnosti, ko so bile dodeljene družbi ATE, niso bile državne pomoči, ampak so to postale po razširitvi dejavnosti in statusnih spremembah družbe ATE, po začetku veljavnosti Pogodbe v zadevni državi članici, ugodnosti iz postopka v glavni stvari načeloma ne bi bilo mogoče šteti za obstoječe pomoči.

43 Ob upoštevanju tega bi jih bilo mogoče šteti za obstoječe pomoči, če bi se, kot je bilo navedeno v točki 39 te sodbe, zastaralni rok, določen v členu 15(3) Uredbe št. 659/1999, iztekel. V takem primeru država članica ne bi bila zavezana uporabiti postopka predhodnega preverjanja iz člena 88(3) ES.

44 V nasprotnem primeru bi ta zastaralni rok še vedno tekel, zadevne ugodnosti pa bi pomenile novo pomoč in zadevna država članica bi morala, kot je jasno razvidno iz točke 37 te sodbe, uporabiti postopek predhodnega preverjanja iz člena 88(3) ES.

45 Zato mora v primerih, na katere se nanašata točki 41 in 42 te sodbe, predložitveno sodišče preveriti, ali se je v okoliščinah postopka o glavni stvari navedeni zastaralni rok iztekel.

46 Ob upoštevanju zgoraj navedenega je treba na vprašanje 2 odgovoriti tako, da je treba člen 87(1) ES razlagati tako, da ugodnosti, kot so te iz postopka v glavni stvari, spadajo na področje uporabe te določbe, država članica, ki jih je uvedla, pa mora uporabiti postopek predhodnega preverjanja iz člena 88(3) ES, če so te ugodnosti postale nova državna pomoč po začetku veljavnosti Pogodbe v zadevni državi članici in če se zastaralni rok iz člena 15(3) Uredbe št. 659/1999 ni iztekel, kar mora preveriti predložitveno sodišče.

Vprašanje 3

47 Predložitveno sodišče z vprašanjem 3 v bistvu sprašuje, ali je treba člena 87(1) ES in 88(3) ES razlagati tako, da kadar ugodnosti, kot so te iz postopka v glavni stvari, s tema določbama niso združljive, mora predložitveno sodišče zavrniti uporabo nacionalnih določb, na podlagi katerih so bile ustanovljene.

48 V zvezi s tem je treba pojasniti, da lahko odgovor na to vprašanje predložitvenemu sodišču koristi le v primeru, da gre za novo državno pomoč v smislu člena 1(c) Uredbe št. 659/1999.

49 Kot je namreč razvidno iz točke 37 te sodbe, se postopek predhodnega preverjanja iz člena 88(3) ES uporablja le za nove pomoči.

50 Iz člena 88(3) ES in člena 3 Uredbe št. 659/1999 je razvidno, da se nova pomoč lahko začne izvajati šele takrat, ko Komisija sprejme odločbo o njeni odobritvi.

51 Iz tega je razvidno, da je nova pomoč, ki se izvaja v nasprotju z obveznostmi iz člena 88(3) ES, nezakonita. Tako razlago potrjuje tudi člen 1(f) Uredbe št. 659/1999 (sodba Residex Capital IV, C-275/10, EU:C:2011:814, točka 28).

52 Poleg tega morajo v skladu z ustaljeno sodno prakso nacionalna sodišča ob tem ukrepati v skladu s svojim nacionalnim pravom, tako v zvezi z veljavnostjo aktov o izvedbi ukrepov pomoči kot v zvezi z izterjavo finančne podpore, ki je bila dodeljena v nasprotju s to določbo (sodba Xunta de Galicia, C-71/04, EU:C:2005:493, točka 49).

53 Iz tega je razvidno, da mora predložitveno sodišče zavrniti uporabo nacionalnih določb o ustanovitvi nezakonitih ugodnosti, če je zadevna država članica kršila člen 88(3) ES.

54 Ob upoštevanju zgoraj navedenega je treba na vprašanje 3 odgovoriti tako, da je treba člena 87(1) ES in 88(3) ES razlagati tako, da če predložitveno sodišče šteje, da so ob upoštevanju odgovora na vprašanje 2 zadevne ugodnosti nove pomoči, mora zavrniti uporabo nacionalnih določb o ustanovitvi takih ugodnosti zaradi njihove nezdružljivosti z določbami Pogodbe.

Stroški

55 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (deveti senat) razsodilo:

1. **Člen 87(1) ES je treba razlagati tako, da so lahko ugodnosti, kot so te iz postopka v glavni stvari, na podlagi katerih ima banka pravico do enostranske ustanovitve hipoteke na nepremičninah kmetovalcev ali drugih oseb, ki opravljajo dejavnost, podobno kmetijski, pravico predlagati izvršbo že na podlagi zasebnega dokumenta ter pravico do oprostitve plačila stroškov in dajatev pri tej ustanovitvi, zajete z njenim področjem uporabe. Vendar mora predložitveno sodišče presoditi, ali gre v postopku v glavni stvari za tak primer.**

2. **Na odgovor na vprašanje 1(a) lahko vpliva dejstvo, da ugodnosti, kot so te iz postopka v glavni stvari, ki so na podlagi nacionalne zakonodaje podeljene samostojni javni banki ob njeni ustanovitvi, pri čemer zadnjenavedena dodeljuje kmetijska posojila in opravlja posebne naloge, ki so ji bile naložene, še vedno veljajo, čeprav so bile naloge te banke razširjene na opravljanje vseh bančnih dejavnosti in čeprav je navedena banka postala delniška družba. Predložitveno sodišče mora preveriti, ali so ob upoštevanju vseh upoštevnih dejanskih in pravnih okoliščin izpolnjeni štirje kumulativni pogoji, ki v skladu s sodno prakso Sodišča utemeljujejo ugotovitev, da navedene ugodnosti pomenijo nadomestilo za storitve, ki jih je opravila ta banka za izvajanje obveznosti javnih služb, in da zato ni mogoče opredeliti za državne pomoči.**

3. **Člen 87(1) ES je treba razlagati tako, da ugodnosti, kot so te iz postopka v glavni stvari, spadajo na področje uporabe te določbe, država članica, ki jih je uvedla, pa mora uporabiti postopek predhodnega preverjanja iz člena 88(3) ES, če so te ugodnosti postale nova državna pomoč po začetku veljavnosti Pogodbe v zadevni državi članici in če se zastaralni rok iz člena 15(3) Uredbe Sveta (ES) št. 659/1999 z dne 22. marca 1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena [88 ES] ni iztekel, kar mora preveriti predložitveno sodišče.**

4. **Člena 87(1) ES in 88(3) ES je treba razlagati tako, da če predložitveno sodišče šteje, da so ob upoštevanju odgovora na vprašanje 2 zadevne ugodnosti nove pomoči, mora zavrniti uporabo nacionalnih določb o ustanovitvi takih ugodnosti zaradi njihove nezdružljivosti z določbami Pogodbe.**

Podpisi